NORAKSTS

Lieta Nr. C05031411
PAC – 0136/2014

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā2014.gada 18.februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Dace Jansone
tiesneši Marika Senkāne un Intars Bisters,
ar sekretāri Santu Cini,

piedaloties Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras prokuroram Valsts amatpersona, prasītājas Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pārstāvim /pers. E/, atbildētāja /pers. F/ pārstāvim zvērinātam advokātam Arnim Cimbulim, atbildētājas VAS „Valsts nekustamie īpašumi" pārstāvim /pers. G/, atbildētājas Latvijas Republikas Valsts zemes dienesta pārstāvim /pers. H/ un trešās personas /pers. I/ pārstāvim zvērinātam advokātam Dainim Gulbim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras prokurora prasībā Latvijas Republikas Finanšu ministrijas un Līgatnes novada domes interesēs pret /pers. F/, VAS „Valsts nekustamie īpašumi" un Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālo nodaļu ar trešajām personām /pers. I/ un VAS „/Nosaukums/" par zemes robežu plāna atzīšanu par spēkā neesošu, zemes nomas un pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, zemesgrāmatas ierakstu dzēšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu, sakarā ar Latvijas Republikas prokuratūras apelācijas protestu par Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 16.novembra spriedumu un Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 28.decembra papildspriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2011.gada 27.maijā Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors Valsts amatpersona Latvijas Republikas Finanšu ministrijas un Līgatnes novada domes interesēs cēlis prasību pret /pers. F/, VAS „Valsts nekustamie īpašumi" un Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālo nodaļu, ar trešajām personām /pers. I/ un VAS „/Nosaukums/", par zemes robežu plāna atzīšanu par spēkā neesošu, zemes nomas un pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, zemesgrāmatas ierakstu dzēšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu, lūdzot:

- atzīt par spēkā neesošu /datums/ Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas izgatavoto zemes robežu plānu nekustamajam īpašumam /adrese/;
- atzīt par spēkā neesošu /datums 2/starp VAS „Valsts nekustamie īpašumi" un /pers. F/ noslēgto zemes nomas līgumu /numurs/;
- atzīt par spēkā neesošu /datums 3/starp Finanšu ministriju un /pers. F/ noslēgto pirkuma līgumu;
- grozīt Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/, kadastra numurs /numurs B/I daļas 1.iedaļas ierakstus 2.1 un 2.3, izbeidzot īpašuma tiesības /pers. F/ uz 1026 m^2 zemes un atstājot īpašumā visu nekustamo īpašumu, kas sastāv no zemes 1200 m^2 platībā un divām ēkām;
- dzēst Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, kadastra numurs /numurs B/II daļas 1.iedaļas ierakstu 3.1;
- atzīt īpašuma tiesības Līgatnes novada domei uz novadgrāvi starp īpašumiem /adresēs/, 178 m^2 platībā;
- atzīt īpašuma tiesības Latvijas valstij Finanšu ministrijas personā uz zemes gabalu 848m^2 platībā /adrese/, Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījums /numurs/, kadastra numurs /numurs B/, un nodot šo zemes gabalu Līgatnes novada domei zemes reformas pabeigšanai.

Prasība celta, pamatojoties uz Prokuratūras likuma 2.panta 7.punktu, 17.panta otrās daļas 3.punktu, 21.panta pirmo daļu, Civillikuma 1., 416.,927, 928., 988. panta pirmo daļu, 989., 1041., 1044., 1063. pantu, likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 4.panta ceturto daļu un 12.panta pirmās daļas 2.punktu, likuma „Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 1. un 26.punktu, likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā" 6.pantu, 8.panta sesto daļu, likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" 1.pantu un 2.panta otro daļu.

Prasība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[1.1] Kooperatīvā sabiedrība „Cēsu rajona patērētāju biedrība'' ar /datums 4/pirkuma līgumu ieguvusi īpašumā ēkas /adrese/.

/datums 5/Cēsu rajona Līgatnes pilsētas Zemes komisija ar protokolu /numurs/ Cēsu rajona patērētāju biedrībai piešķīra lietošanā zemi /adrese/, 1200m² platībā. /datums 6/ Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālā nodaļa, pamatojoties uz Līgatnes pilsētas zemes komisijas /datums 5/lēmumu, nekustamajam īpašumam izgatavoja zemes robežu plānu, norādot, ka zemes gabala platība ir 1200m².

Ar /datums 7/Līgatnes pilsētas domes sēdes protokolu /numurs/ tika apstiprinātas Cēsu rajona patērētāju biedrības īpašuma tiesības uz būvēm, norādot, ka ēkas saistītas ar zemes gabalu /adrese/, kadastra Nr./numurs B/, 1200m² platībā, kas Cēsu rajona patērētāju biedrībai piešķirts lietošanā.

Ar /datums 8/pirkuma līgumu, kas noslēgts starp /pers. F/ un Cēsu rajona patērētāju biedrību, /pers. F/ ieguva īpašuma tiesības uz divām ēkām /adrese/. /pers. F/ īpašuma tiesības uz ēkām tika nostiprinātas zemesgrāmatā ar Cēsu zemesgrāmatas nodaļas tiesneses /datums 9/lēmumu.

[1.2] /datums/ Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālā nodaļa izgatavoja zemes robežu plānu nekustamajam īpašumam /adrese/, 2226m² platībā, kā zemes robežu plāna pamatojumu norādot Līgatnes pilsētas domes /datums 10/lēmumu /numurs/.

Šāds lēmums nekad nav ticis pieņemts, bet /datums 10/Līgatnes domes priekšsēdētāja nosūtījusi VAS „Valsts nekustamie īpašumi" vēstuli /numurs/ „Par zemes gabalu /adrese/" tiek prettiesiski palielināta nekustamā īpašuma /adrese/ platība no 1200 m^2 līdz 2226 m^2. Vēstulē arī norādīts, ka pēc stāvokļa uz 1940.gada 21.jūliju minētais zemes gabals atradās bijušo zemes gabalu /numurs/u n /numurs/ robežās, un pieprasījumi īpašuma tiesību

atjaunošanai no bijušajiem īpašniekiem nav saņemti, līdz ar to zemes gabals piekrīt valstij.

Ar Cēsu zemesgrāmatas nodaļas tiesneses /datums 11/lēmumu īpašuma tiesības uz zemes gabalu tika nostiprinātas valstij Finanšu ministrijas personā, un ar Finanšu ministrijas /datums 12/rīkojumu /numurs/ zemes gabals /adrese/ tika nodots pārvaldīšanā VAS „Valsts nekustamie īpašumi".

/datums 2/starp VAS „Valsts nekustamie īpašumi" un /pers. F/ tika noslēgts zemesgabala /adrese/ nomas līgums, ar kuru /pers. F/ tika iznomāts zemes gabals 2226m² platībā. /datums 3/starp Latvijas Republiku Finanšu ministrijas personā un /pers. F/ tika noslēgts zemes gabala /adrese/, 2226m² platībā pirkuma līgums, ar kuru /pers. F/ nopirka strīdus zemes gabalu.

[1.3] Saskaņā ar likuma „Par zemes reformu Latvijas republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punktu, ja uz bijušo zemes īpašnieku zemes gabaliem Latvijas pilsoņi likumā noteiktajā kārtībā dzīvojamās ēkas ieguvuši īpašumā līdz 1992.gada 20.jūnijam, tad dzīvojamās ēkas īpašniekam ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā un robežās, kādās tas tika piešķirts apbūvei, bet ne lielāku par 1200 m². Līdz ar to /pers. F/ bija tiesības iegūt īpašumā zemi tikai 1200 m^2 platībā.

Neievērojot minēto likuma normu, /datums 10/, ar Līgatnes domes priekšsēdētājas vēstuli strīdus nekustamajam īpašumam prettiesiski tika palielināta platība no 1200 m^2 uz 2226m². Pamatojoties uz to pašu vēstuli, tika izgatavots arī zemes robežu plāns, kurā zemes platība tika noteikta 2226m², iekļaujot tajā arī novadgrāvi 178m² platībā.

[1.4] Atbilstoši 1995.gada 29.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.264 „Noteikumi par zemes reformas īstenošanu pilsētās" 53.punktam, likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā" 6.pantam, likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 4.panta 4.daļai zeme, kura paliek pašvaldības rīcībā zemes reformas pabeigšanai, jāieskaita līdzvērtīgās zemes kompensācijas fondā. Pēc zemes reformas pabeigšanas bezīpašnieka zeme piekrīt valstij un ierakstāma zemesgrāmatā uz valsts vārda.

Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajām pašvaldības funkcijām un atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā" 3.panta otrās daļas 2.punktam Līgatnes novada domei ir atzīstamas īpašuma tiesības uz novadgrāvi 178 m² platībā, kas atrodas starp nekustamajiem īpašumiem /adrese 2/ un /adrese/, ir nepieciešamas pašvaldības funkciju īstenošanai, bet ir nelikumīgi iekļauts nekustamā īpašuma /adrese/ sastāvā.

[2] Ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2011.gada 30.maija lēmumu prasība nodrošināta, ierakstot aizlieguma atzīmi Līgatnes zemesgrāmatu nodaļas Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A//pers. F/ piederošajam nekustamajam īpašumam /adrese/, kadastra Nr./numurs B/.

[3] Ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 16.novembra spriedumu prasība noraidīta pilnīgi. Ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 28.decembra papildspriedumu no Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras par labu /pers. F/ piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

Spriedumā tiesa norādīja šādus argumentus.

[3.1] No likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punkta satura izriet, ka dzīvojamās ēkas īpašniekam ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā un robežās , kādās tas tika piešķirts apbūvei, bet ne lielāku par 1200 m^2, izņemot gadījumus, kad paliekošā zemes lietojuma daļa ir mazāka par pilsētas apbūvei noteikto minimālo apbūves gabala lielumu; šādos gadījumos šā zemes gabala daļa pievienojama ēkas īpašnieka apbūves gabalam. Tiesa atzinusi, ka šī likuma norma ir attiecināma tikai uz fiziskām personām un nav piemērojama juridiskai personai – Cēsu patērētāju biedrībai.

Lietā nav strīda, ka ne zemes īpašuma /adrese/ bijušie īpašnieki ne arī viņu mantinieki nav prasījuši atjaunot īpašuma tiesības uz šo zemi, tādejādi Latvijas pilsoņi- dzīvojamās ēkas īpašnieki atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās" 2.panta pirmajai daļai, līdz 1999.gada 1.martam varēja pieteikties uz zemes iegūšanu īpašumā par maksu, savukārt atbilstoši minētā panta trešajai daļai, neiesniedzot dokumentus likumā noteiktajā termiņā, tiesības izpirkt zemi tika zaudētas likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.pantā noteiktajā kārtībā.

Ar Līgatnes pilsētas Tautas deputāta padomes /datums 13/lēmumu ar Cēsu rajona plaša patēriņa preču tirdzniecības apvienību noslēgts strīdus zemes gabala nomas līgums līdz /datums 14/.

Savukārt atbildētājs /pers. F/ uz strīdus zemes gabala atrodošos namīpašumu - ēkas ieguvis uz /datums 8/pirkuma līguma ar Cēsu rajona patērētāju biedrību pamata, tātad attiecībā uz nopirktajām ēkām piegulošo zemes gabalu neietilpst to personu lokā, kuras varēja iesniegt pieprasījumus zemes iegūšanai lietošanā vai īpašumā par samaksu.

Tātad ne juridiska persona Cēsu patērētāju biedrība, ne /pers. F/ nekustamā ēku īpašuma /adrese/, iegādes brīdī nevarēja iegūt zemi savā īpašumā, pamatojoties uz likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" normām.

Līdz ar to šī zeme saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to ierakstīšanu zemesgrāmatās" 2.panta otrās daļas 2.punktu ir piekrita valstij.

[3.2] /datums 15//pers. F/ iesniedzis Valsts nekustamā īpašuma aģentūrā atsavināšanas ierosinājumu par valstij piekrītošās zemes /adrese/, atsavināšanu atbilstoši Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.panta pirmajai daļai, sakarā ar kuru uzsākta procedūra zemes gabala /adrese/, nostiprināšanai zemesgrāmatā uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to ierakstīšanu zemesgrāmatās" 8.pantam.

Uz VAS „Valsts nekustamie īpašumi" pieprasījumu Līgatnes pilsētas dome /datums 10/sagatavoja izziņu /numurs/, kurā valstij piekritīgās zemes platība norādīta lielāka, kā arhīva izziņā uz 1932.gadu.

Pēc VAS „Valsts nekustamie īpašumi" pasūtījuma Valsts zemes dienests veica zemes gabala /adrese/ uzmērīšanu. /datums/reģistrētais plāns ar platību 2226 m^2 izgatavots, lai nostiprinātu valstij Finanšu ministrijas personā īpašuma tiesības uz bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku nepieprasīto, valstij piekrītošo zemi tās vēsturiskajā platībā. Savukārt /datums 6/zemes robežu plāns ar platību 1200 m^2 ir noteikts tikai un vienīgi ēku ierakstīšanai zemesgrāmatā. Šādos apstākļos nav pamata /datums/zemes robežu plāna atzīšanai par spēkā neesošu.

Neskatoties uz apstākli, ka uz /datums/zemes robežu plāna ir atsauce, ka tas izgatavots pamatojoties uz /datums 10/domes lēmuma /numurs/ pamata, lietā nav strīda, ka ar šādu numuru un datumu ir izsniegta domes izziņa. Tā uzskatāma par pārrakstīšanās kļūdu, kas neietekmē norādītā robežu akta spēkā esamību.

Saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldības zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 2.panta otrās daļas 2.punktu īpašuma tiesības uz valstij piekrītošo zemes gabalu /adrese/ /datums 16/nostiprinātas zemesgrāmatā uz Latvijas valsts vārda Finanšu ministrijas personā.

[3.3] /datums 23/ Ministru kabinets izdevis rīkojumu Nr./numurs/, saskaņā ar kuru, VAS „Valsts nekustamie īpašumi" atļauts pārdot par brīvu cenu uz zemes atrodošo ēku īpašniekam zemes gabalu /adrese/. Saskaņā ar minēto MK rīkojumu /datums 3/ar /pers. F/ noslēgts pirkuma līgums par strīdus zemes gabala iegādi.

[3.4] Lūdzot atzīt īpašuma tiesības valstij Finanšu ministrijas personā uz 848 m^2 no strīdus zemes gabala, nav norādīts, kādu valsts funkciju nodrošināšanai šāda zemes platība būtu nepieciešama. Turklāt /datums 17/Vides ministrijas vēstulē norādīts par nevēlēšanos to saglabāt valsts īpašumā.

Nepamatots ir prasītāja lūgums arī par valstij piederošās zemes 848 m^2 platībā nodošanu Līgatnes novada pašvaldībai zemes reformas pabeigšanai, jo, atzīstot valstij īpašuma tiesības uz šo zemes gabalu, zemes reforma attiecībā uz šo zemi būs pabeigta un to vairs neregulēs likums „Par zemes reformu Latvijas pilsētās".

[3.5] Prasītājs nepamatoti prasībā lūdz atzīt īpašuma tiesības Līgatnes novada domei uz novadgrāvi starp īpašumiem /adrese 2 un adrese/, 178 m^2 platībā.

Likums „Par pašvaldībām" dod tiesības pašvaldībai risināt jautājumu par notekūdeņu novadīšanu /adrese/ ielas apkaimē arī pie apstākļiem, kad zeme nav pašvaldības īpašumā. Turklāt prasītājs nav iesniedzis pierādījumus par to, ka minētais novadgrāvis būtu nepieciešams pašvaldības funkciju īstenošanai.

[3.6] Prasības apmierināšanas gadījumā spriedums nebūs izpildāms, jo strīdus zemes gabals ir pievienots ēku īpašumam /adrese/, izveidojot vienotu nekustamo īpašumu un zemes gabala atdalīšana no tā būtu pretrunā ar Civillikuma 968.panta principiem.

[3.7] Zvērināts advokāts Arnis Cimbulis kā pilnvarotais pārstāvis atbilstoši lietas materiālos esošajām kvītīm par lietas vešanu no /pers. F/ saņēmis atlīdzību Ls /summa/, kuri pieskaitāmi pie izdevumiem par lietas vešanu un saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta trešo daļu piedzenami no Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras par labu /pers. F/.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 5.punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvoti prokurori, taču šāds izņēmums nav piemērojams izdevumiem, kas saistīti ar lietas vešanu tiesā.

[4] Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors Latvijas Republikas Finanšu ministrijas un Līgatnes novada domes interesēs iesniedza apelācijas protestu par spriedumu un papildspriedumu, lūdzot prasību apmierināt un noraidīt /pers. F/ pieteikumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu.

Apelācijas protestā norādīja šādus argumentus.

[4.1] Tiesa spriedumā nepamatoti ir norādījusi, ka likumā „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktais zemes platības ierobežojums- 1200 m² nav attiecināms uz juridiskām personām, jo minētās likuma normas mērķis ir novērst situāciju, kad uz zemes uzceltajām ēkām tiek piesaistīts zemes gabals platībā, kādā tas bija līdz 1940.gada 21.jūlijam. Līdz ar to minētā likuma norma tulkojuma plašāk, attiecinot to arī uz juridiskām personām.

/datums 5/Cēsu rajona Līgatnes pilsētas zemes komisija ar protokolu /numurs/ piešķīra lietošanā Cēsu rajona patērētāju biedrībai zemi /adrese/ 1200 m² platībā. Pamatojoties uz šo lēmumu, /datums 6/ Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālā nodaļa izgatavoja zemes robežu plānu, norādot zemes gabala platību 1200 m². /pers. F/, noslēdzot ēku pirkuma līgumu /datums 8/, nevarēja iegūt īpašumā vairāk zemes, kā bija noteikusi Līgatnes pilsētas zemes komisija.

[4.2] Ņemot vērā, ka pieprasījumi no bijušajiem zemes gabalu īpašniekiem vai to mantiniekiem par īpašuma tiesību atjaunošanu nav saņemti, tad zemes gabala daļa, kas pārsniedz ēku īpašniekam piešķiramo zemes gabalu 1200 m² platībā, ir izmantojama zemes reformas pabeigšanai, kompensējot bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem zemes neatdodamo daļu, uz ko norāda Līgatnes pilsētas Zemes komisija savā /datums/vēstulē prokuratūrai.

[4.3] Tiesa nav ņēmusi vērā arī pašas Līgatnes domes bijušās priekšsēdētājas norādīto, ka /datums 10/vēstule /numurs/ nav domes lēmums, uz kura pamata var piešķirt lietošanā vai īpašumā konkrētu zemes platību.

Pamatojoties uz neesošu domes lēmumu, Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālā nodaļa izgatavoja zemes robežu plānu, kurā nelikumīgi palielināja zemes platību nekustamajam īpašumam /adrese/ no 1200m² uz 2226m², iekļaujot tajā arī novadgrāvi 178m² platībā. Šo kļūdu ir atzinis arī Valsts zemes dienests /datums 19/vēstulē, norādot, ka kļūda tika pieļauta /datums 10/Līgatnes pilsētas domes lēmumā /numurs/ un tam pievienotajā zemes gabala robežu shēmā. Iepriekšminēto Valsts zemes dienests apliecina arī /datums 20/vēstulē, norādot, ka atbilstoši Valsts zemes dienesta izdotajai instrukcijai „Zemes vienību robežu uzmērīšanas instrukcija" robežu noteikšanas tiesiskais pamats ir pašvaldības lēmums.

[4.4] Līgatnes pilsētas dome savā /datums 21/atbildē /pers. I/ ir norādījusi, ka novadgrāvis, kas atrodas starp īpašumiem /adrese 2 un adrese/ bija daļa no pašvaldībai piekrītoša zemes gabala, tādejādi Valsts zemes dienests ar /datums/zemes robežu plānu patvaļīgi ir pārdalījis īpašuma tiesības.

Tiesa nepamatoti norādījusi, ka likuma „Par pašvaldībām" 15.pants, nosakot pašvaldības autonomo funkciju- notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana, nenosaka šo funkciju veikšanai nepieciešamo zemes gabalu piekritību pašvaldībai. No minētās tiesību normas, vērtējot to kopsakarā ar likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 3.panta otrās daļas 2.punktu, izriet pamats Līgatnes pašvaldības īpašuma tiesību nostiprināšanai uz novadgrāvi, jo tas ir nepieciešams pašvaldības autonomās funkcijas realizēšanai.

[4.5] Tiesa nepamatoti ir piedzinusi no Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras tiesāšanās izdevumus.

Atbilstoši 43.panta pirmās daļas 5.punktam prokurori ietilpst to personu lokā, kuras ir atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas, līdz ar to uzskatāms, ka prokurori ir atbrīvoti arī no ar lietas vešanu saistīto izdevumu samaksas.

Prokuratūra ir tiesu varas institūcija, kura likumā noteiktā kārtībā aizsargā personu un valsts tiesības un likumīgās intereses un nevar būt civilo tiesību subjekts saistībā ar tās darbību Prokuratūras likumā noteikto funkciju pildīšanā. Tādejādi tiesa nav ņēmusi vērā, ka prokuratūrai nav savu interešu, ka prokuratūra prasību ceļ citu personu interesēs.

[5] Ar 2012.gada 31.maija Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas lēmumu ir atcelts ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 30.maija lēmumu piemērotais prasības nodrošinājums daļā, ar kuru zemesgrāmatā ir ierakstīta aizlieguma atzīme /pers. F/ piederošajam nekustamajam īpašumam /adrese/ attiecībā uz zemi 1200 m^2 platībā un ēkām ar kadastra Nr. /numurs B1/un Nr./numurs B2/.

[6] Tiesas sēdē Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors Valsts amatpersona uzturēja prasību un apelācijas protestu uz tajos norādītajiem pamatiem.

Prasītājas Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pārstāvis /pers. E/ tiesas sēdē prasību atzina par nepamatotu, paskaidrojot, ka Finanšu ministrija attiecībā uz nekustamo īpašumu /adrese/ ir rīkojusies likuma ietvaros.

Atbildētāja/pers. F/ pārstāvis zvērināts advokāts Arnis Cimbulis tiesas sēdē prasību un apelācijas protestu neatzina uz rakstveida paskaidrojumos norādītajiem pamatiem.

Atbildētājs VAS „Valsts nekustamie īpašumi" pārstāvis /pers. G/ tiesas sēdē prasību un apelācijas protestu neatzina uz rakstveida paskaidrojumos norādītajiem pamatiem.

Atbildētājas Latvijas Republikas Valsts zemes dienesta pārstāvis /pers. H/ tiesas sēdē neatzina prasību daļā par robežu plāna atcelšanu un

paskaidroja, ka zemes robežu plāns tika izgatavots atbilstoši likuma prasībām.

Trešās personas /pers. I/ pārstāvis zvērināts advokāts Dainis Gulbis tiesas sēdē prasību un apelācijas protestu atzina par pamatotiem uz tajos norādītajiem argumentiem.

Uz tiesas sēdi nav ieradušies Līgatnes novada domes pārstāvis un trešās personas VAS /Nosaukums/pārstāvis.

Par tiesas sēdes vietu un laiku lietas dalībniekiem ir savlaicīgi paziņots Civilprocesa likuma 56.pantā noteiktajā kārtībā

Šādos apstākļos saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu Civillietu tiesu palāta atzīst, ka lietu iespējams izskatīt bez lietas dalībniekiem, kuri nav ieradušies uz tiesas sēdi.

Motīvu daļa

[7] Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, apsvērusi apelācijas sūdzībās norādītos argumentus, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta atzīst, ka prasība ir noraidāma.

[8] Lietā nav strīda par šādiem faktiskajiem apstākļiem.

1) Pamatojoties uz /datums 4/pirkuma līgumu, kooperatīvā sabiedrība „Cēsu rajona patērētāju biedrība'' bija ieguvusi īpašumā ēkas /adrese/.

2) Ar /datums 5/Cēsu rajona Līgatnes pilsētas zemes komisijas lēmumu Cēsu rajona patērētāju biedrībai piešķirta lietošanā zeme 1200 m^2 platībā dzīvojamās ēkas uzturēšanai un ierakstīšanai zemes grāmatā.

3) Ēku īpašums /adrese/ tika ierakstīts Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs A/un īpašuma tiesības uz to nostiprinātas kooperatīvajai sabiedrībai „Cēsu rajona patērētāju biedrība'', norādot, ka šīs ēkas ir saistītas ar zemes gabalu /adrese/.

4) Ar /datums 8/pirkuma līgumu kooperatīvā sabiedrība „Cēsu rajona patērētāju biedrība" ir pārdevusi /pers. F/ nekustamo īpašumu /adrese/ pilsētā, Cēsu rajonā, kas sastāv no divām ēkām. /pers. F/ īpašuma tiesības uz ēku īpašumu nostiprinājis zemesgrāmatā /datums 9/.

5) Pamatojoties uz /datums 22/ Latvijas Republikas Finanšu ministrijas uzziņu par nekustamo īpašumu Nr. /numurs/, īpašuma tiesības uz zemes gabalu 2226 m^2 platībā /adrese/, Cēsu rajonā nostiprinātas Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs C/Latvijas valstij Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā. Ar Latvijas Republikas Finanšu ministrijas /datums 12/rīkojumu Nr./numurs/ šis zemes īpašums tika nodots pārvaldīšanā VAS „Valsts nekustamie īpašumi".

6) Ar /datums 2/ zemesgabala Cēsu rajonā, /adrese 3/ nomas līgumu Nr. /numurs/ uz Latvijas valsts vārda zemesgrāmatā nostiprinātais zemes gabals uz desmit gadiem tika iznomāts ēku īpašniekam /pers. F/.

7) /datums 3/starp Latvijas valsti VAS „Valsts nekustamie īpašumi" personā un /pers. F/ tika noslēgts pirkuma līgums Nr. /numurs/, ar kuru /pers. F/ kā ēku /adrese/ īpašnieks nopircis zemesgabalu 2226 m^2 platībā /adrese/.

[9] Prokurors prasībā ir apstrīdējis /pers. F/ tiesības iegūt īpašumā zemi platībā, kas pārsniedz 1200 m^2, pamatojoties uz likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punktu, kas nosaka, ja uz bijušo zemes īpašnieku zemes gabaliem (vai to daļām) Latvijas pilsoņi likumā noteiktajā kārtībā dzīvojamās ēkas ieguvuši īpašumā līdz 1992.gada 20.jūnijam, tad dzīvojamās ēkas īpašniekam – Latvijas pilsonim – ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā un robežās, kādā tas tika piešķirts apbūvei, bet nelielāku par 1200 kvadrātmetriem.

Likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.pants reglamentē tiesības ēkas īpašniekiem – Latvijas pilsoņiem zemes reformas ietvaros privatizēt par maksu zemes gabalu zem viņam piederošajām ēkām. Konkrētajā gadījumā minētā likuma norma nav piemērojama, jo /pers. F/ nav privatizējis strīdus zemes gabalu, bet ir ieguvis to īpašumā, pamatojoties uz valsts un pašvaldību zemes privatizācijas un atsavināšanas noteikumiem, kas reglamentēti likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 6.nodaļā un Valsts un pašvaldības mantas atsavināšanas likumā, kurā nav noteikti ierobežojumi atsavināmajām zemes platībām.

[10] No ierakstiem zemesgrāmatā redzams, ka īpašuma tiesības uz zemes gabalu /adrese/ Latvijas valstij ir nostiprinātas, pamatojoties uz /datums 22/uzziņu par zemes gabalu Cēsu rajonā Līgatnes pilsētā, /adrese/ (kadastra Nr. /numurs D/), kurā norādīts, ka zemes gabals 2226 m^2 platībā ir piekritīgs valstij, pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldības zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 2.pantu. Minētā panta otrās daļas 2.punktā noteikts, ka zemes reformas laikā valstij piekrīt un uz valsts vārda zemesgrāmatās ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām personām, ja šīs personas nav pieprasījušas atjaunot īpašuma tiesības uz zemi gadījumā, ja uz šīs zemes ir tādām fiziskajām personām piederošas ēkas (būves), kurām nav tiesību iegūt zemi īpašumā saskaņā ar zemes reformas likumiem.

Likumā „Par valsts un pašvaldības zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" nav noteikti zemes platības ierobežojumi valsts īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā. Līdz ar to īpašuma tiesības Latvijas valstij zemesgrāmatā varēja tikt nostiprinātas uz zemi 2226 m^2 platībā.

[11] Saskaņā ar Civillikuma 3.pantu katra civiltiesiskā attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies.

Atbilstoši Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma, redakcijā uz 2006.gada janvāri, 4.panta ceturtās daļas 3.punktam valsts vai pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšanu var ierosināt zemesgrāmatā ierakstītas ēkas (būves) īpašnieks, ja viņš vēlas nopirkt zemesgabalu, uz kura atrodas ēka (būve), vai zemes starpgabalu, kas piegul šai zemei. Savukārt šī likuma 5.panta pirmajā daļā noteikts, ka atļauju atsavināt valsts nekustamo īpašumu dod Ministru kabinets.

Lietā nav strīda, ka īpašuma tiesības uz zemes gabalu 2226 m^2 platībā /adrese/, Cēsu rajonā nostiprinātas zemesgrāmatā Latvijas valstij Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā un uz šīs zemes esošo ēku īpašnieks /pers. F/ ir iesniedzis zemes gabala /adrese/ atsavināšanas ierosinājumu.

Pēc valsts īpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatā Ministru kabinets /datums 23/izdevis rīkojumu Nr. /numurs/ „Par zemesgabalu pārdošanu", kurā saskaņā ar Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 5.pantu un likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 28.panta sesto daļu ir atļauts valsts akciju sabiedrībai „Valsts nekustamie īpašumi" pārdot par brīvu cenu zemesgabalu ar kadastra numuru /numurs B/ 2226 m^2 platībā, kas atrodas Cēsu rajonā, /adrese/.

Konkrētajā gadījumā notikusi zemes atsavināšana ēku īpašniekam, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru kabineta rīkojumu, kurš nav apstrīdēts. Tādējādi prokurors ar prasību civilprocesuālā kārtībā ir lūdzis pārskatīt ar Ministru kabineta rīkojumu noteikto zemes gabala /adrese/ atsavināšanas kārtību, kas nav pieļaujami.

Ņemot vērā, ka pēc īpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatā pati Latvijas valsts sev piederošo zemes īpašumu labprātīgi par brīvu cenu ir atsavinājusi ēku īpašniekam, nav pamatota prokurora prasība par īpašuma tiesību atzīšanu Latvijas valstij.

[12] Civillietu tiesu palāta atzīst par nepamatotu apelācijas protesta argumentu, ka Līgatnes pašvaldībai ir atzīstamas īpašuma tiesības uz novadgrāvi, jo tas ir nepieciešams pašvaldības autonomās funkcijas realizēšanai.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmo punktu pašvaldības autonomā funkcija ir organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu apsaimniekošana; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.

Likumā nav noteikts, ka šo funkciju realizācijai pašvaldībai ir nostiprināmas īpašuma tiesības uz zemi. Pašvaldība var veikt savu funkciju arī tad, ja novadgrāvji ir privātpersonu īpašumā, nosakot servitūta tiesības.

No /datums 10/Līgatnes pilsētas domes nosūtītās vēstules Nr. /numurs/, kurai pievienots zemes gabala /adrese/ grafiskais pielikums, izriet, ka pašvaldība nav uzskatījusi novadgrāvi par nepieciešamu savu funkciju realizēšanai, un lietā nav iesniegti teritorijas attīstības plānošanas dokumenti par to, ka novadgrāvis būtu iekļauts zemju platībās, kas nepieciešamas pašvaldības funkciju īstenošanai.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta trešo daļu, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Lietā ir iesniegti maksājumus apliecinoši dokumenti, kas apliecina /pers. F/ izdevumus advokāta palīdzības samaksai Ls /summa/ un /summa/ EUR apmērā (*lietas 1.sējuma 20.lpp., 200.lpp., 2.sējuma 76.-79.lpp.*), kas atbilstoši oficiāli noteiktajam naudas maiņas kursam ir /summa/ EUR. Šie ar lietas vešanu saistītie izdevumi līdzīgās daļās /summa/ EUR apmērā piedzenami no prasītājiem Latvijas Republikas Finanšu ministrijas un Līgatnes novada domes.

Par pamatotu atzīstams apelācijas protesta arguments, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai nav piedzenami no prokurora.

Prokurors kā persona, kura cēlusi prasību, lai aizsargātu citu personu tiesības, nav prasītājs, no kura prasības noraisīšanas gadījumā var piedzīt tiesāšanās izdevumus. Lietās, kuras uzsāktas pēc prokurora iniciatīvas, prasītājs ir persona, kuras interesēs ir uzsākta lieta. Konkrētajā lietā prasītāji ir Latvijas Republikas Finanšu ministrija un Līgatnes novada dome, kuru interesēs ir celta prasība. Līdz ar to tiesāšanās izdevumi ir piedzenami no šīm personām.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 140.panta sesto daļu, noraidot prasību, tiesa spriedumā atceļ prasības nodrošinājumu. Prasības nodrošinājums saglabājas līdz dienai, kad spriedums stājas likumīgā spēkā.

Izpildot Civilprocesa likuma 140.panta sestās daļas prasības, ir atceļams ar 2011.gada 30.maija Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša lēmumu piemērotais prasības nodrošinājums spēkā esošajā daļā, ar kuru ir ierakstīta aizlieguma atzīme Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs A//pers. F/ piederošā nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra Nr. /numurs B/, zemes daļai 1026 m^2 platībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 140.panta sesto daļu, 430., 432. - 434.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

nosprieda

Noraidīt pilnīgi Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras prasību Latvijas Republikas Finanšu ministrijas un Līgatnes novada domes interesēs pret /pers. F/, VAS „Valsts nekustamie īpašumi" un Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālo nodaļu par zemes robežu plāna atzīšanu par spēkā neesošu, zemes nomas un pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, zemesgrāmatas ierakstu dzēšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamā īpašuma /adrese/ zemes daļu 1026 m^2 platībā.

Piedzīt no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, un Līgatnes novada domes, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, /pers. F/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus EUR /summa/apmērā no katras.

Atcelt ar 2011.gada 30.maija Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša lēmumu piemēroto prasības nodrošinājumu daļā, ar kuru ir ierakstīta aizlieguma atzīme Līgatnes pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs A//pers. F/ piederošā nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra Nr. /numurs B/, zemes daļai 1026 m^2 platībā.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu– 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā.

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 8.aprīlī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese (paraksts) D.Jansone
Tiesnese (paraksts) M.Senkāne
Tiesnesis (paraksts) I.Bisters

NORAKSTS PAREIZS
Augstākās tiesas
Civillietu tiesu palātas tiesnese D.Jansone
Rīgā 2014.gada 8.aprīlī